

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ НА ВОДІ ТА ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ: ПИТАННЯ СЬОГОДЕННЯ

ADMINISTRATIVE AND LEGAL ASPECTS OF INTERACTION BETWEEN WATER POLICE UNITS AND NATIONAL GUARD UNITS OF UKRAINE: TODAY'S ISSUE

Джафарова О.В., д.ю.н., професор,
завідувач кафедри поліцейської діяльності
та публічного адміністрування факультету № 3

Харківський національний університет

внутрішніх справ

ORCID ID: 0000-0003-4201-0218

Шатрава С.О., д.ю.н., професор,
завідувач науково-дослідної лабораторії з проблем
досудового розслідування

Харківський національний університет

внутрішніх справ

ORCID ID: 0000-0002-7072-961X

Федоренко В.Л., викладач кафедри забезпечення державної безпеки

Національна академія Національної гвардії України

ORCID ID: 0009-0008-8979-5343

В межах наукової праці проведено науковий аналіз позицій вчених щодо розуміння взаємодії Національної поліції України із суб'єктами сектору безпеки та оборони із врахуванням певних особливостей. Акцентовується увага на адміністративно-правових аспектах взаємодії підрозділів поліції на воді та підрозділів Національної гвардії України. На підставі аналізу відомчого нормативного акту виокремлено основні форми взаємодії підрозділів поліції на воді та підрозділів Національної гвардії України: спільне патрулювання нарядами вулиць, площ, парків, скверів, вокзалів, аеропортів, морських та річкових портів, інших публічних (громадських) місць; забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку під час проведення масових та спортивних заходів, а також під час заходів у публічних (громадських) місцях за участю осіб, щодо яких здійснюється державна охорона; проведення спільних заходів з метою стабілізації оперативної обстановки в разі її загострення в межах території однієї чи декількох адміністративно-територіальних одиниць.

Доведено, що взаємодія підрозділів поліції на воді та Національної гвардії України становить собою врегульовану нормами адміністративного права, самостійний напрям діяльності із врахуванням відповідних критеріїв (час, місце, тривалість) у межах чітко визначених повноважень, та спрямована на виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від кримінальних та інших протиправних посягань, сфері забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку.

Ключові слова: підрозділи поліції на воді, водна поліція, об'єкти водного фонду, Національна поліція України, Міністерство внутрішніх справ, Національна гвардія, взаємодія, мета поліцейської діяльності, компетенція, завдання, функції, адміністративний примус.

Within the framework of the scientific work, a scientific analysis of the positions of scientists regarding the understanding of the interaction of the National Police of Ukraine with subjects of the security and defense sector, taking into account certain features, was carried out. Attention is focused on the administrative and legal aspects of the interaction of water police units and units of the National Guard of Ukraine. Based on the analysis of the departmental regulatory act, the main forms of interaction between water police units and units of the National Guard of Ukraine are distinguished: joint patrolling of streets, squares, parks, squares, train stations, airports, sea and river ports, other public (public) places; ensuring (protection) of public (public) safety and order during mass and sports events, as well as during events in public (public) places with the participation of persons subject to state protection; carrying out joint measures aimed at stabilizing the operational situation in the event of its exacerbation within the territory of one or more administrative-territorial units.

It has been proven that the interaction of the units of the water police and the National Guard of Ukraine is regulated by the norms of administrative law, an independent field of activity taking into account the relevant criteria (time, place, duration) within the limits of clearly defined powers, and aimed at the performance of tasks for the protection and protection of life, rights, freedoms and legitimate interests of citizens, society and the state from criminal and other illegal encroachments, in the sphere of ensuring (protection) of public (public) safety and order.

Key words: water police units, water police, water fund facilities, National Police of Ukraine, Ministry of Internal Affairs, National Guard, interaction, purpose of police activity, competence, tasks, functions, administrative coercion.

Постановка проблеми. В умовах сьогодення від Національної поліції та Національної гвардії України з урахуванням певних особливостей несення служби вимагається підвищення ефективності із запобігання кримінальним правопорушенням, виявлення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, притягнення винних осіб до встановленої законом відповідальності, невідворотності покарання, а також відшкодування збитків, завданих кримінальним правопорушенням, та відновлення порушених прав [1].

Говорячи про діяльність підрозділів поліції, а особливо на воді, то маємо вказати, що остання має певні результати, це й врятовані життя людей, тисячі складених

адміністративних матеріалів, десятки і сотні кілометрів вилучених сіток, заборонених знарядь лову, тони конфіскованих біоресурсів, вилучення наркотичних засобів [2]. Вказана діяльність підрозділів поліції на воді відбувається також у відповідній взаємодії з іншими правоохоронними органами, у тому числі й Національною гвардією України.

Стан дослідження проблеми. Варто звернути увагу, що питанням взаємодії Національної поліції та Національної гвардії України з урахуванням певних особливостей діяльності останніх, в наукових працях приділяється не достатньо уваги. Більшість наукових пошуків присвячено широкому аспекту діяльності зазначених правоохоронних органів. Серед наукових праць доречно

вказати наступні: Батраченко О.В. «Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки і порядку» (2017), Байрачна Т.О. «Адміністративно-правові засади контролю за діяльністю національної гвардії України» (2018), Безега В.В. «Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони» (2020), Долинний А.В. «Адміністративно-правове забезпечення Національною поліцією України публічної безпеки і порядку під час проведення масових заходів» (2017), Крищенко А.Є. «Адміністративно-правовий статус керівника територіального органу Національної поліції в сфері забезпечення публічної безпеки і порядку» (2019), Морквін Д.А. «Адміністративно-правове забезпечення правоохоронної діяльності Національної гвардії України» (2023), Сергенюк Д.І. «Роль Національної поліції України у формуванні безпечного середовища для життєдіяльності населення» (2020). За таких обставин набувають особливої актуальності питання визначення змісту та форм взаємодії підрозділів поліції на воді та підрозділів Національної гвардії України в умовах сьогодення.

Виклад основного матеріалу. Перед безпосереднім дослідженням взаємодії підрозділів поліції на воді та Національної гвардії України в частині забезпечення публічної безпеки та порядку постає необхідним розглянути наукові позиції вчених щодо сутності та змісту даної діяльності.

Так, А.Є. Крищенко в межах дисертаційного дослідження щодо адміністративно-правового статусу керівника територіального органу Національної поліції в сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, дійшов висновку, що взаємодія суб'єктів забезпечення публічної безпеки являє собою різновид адміністративної діяльності, а тому потребує здійснення відповідних організаційних дій, що дозволять забезпечити її ефективність. Ефективність спільної роботи суб'єктів забезпечується організацією взаємодії, тобто узгодженням діяльності усіх суб'єктів шляхом здійснення на них адміністративного впливу. Належним чином організована взаємодія у сфері забезпечення публічної безпеки дозволить досягти узгоджених дій різних суб'єктів, об'єднати та максимально використати їх зусилля і можливості в охороні публічного порядку в публічних місцях та забезпеченні безпеки громадян; досягти найкращих результатів у найкоротші строки з найменшими витратами сил і засобів; уникнути дублювання та паралелізму функцій; охопити профілактичною роботою найбільшу кількість громадян [3, с. 153–154]. У свою чергу, А.Є. Крищенко виокремлює певні заходи, які направлені на удосконалення взаємодії Національної поліції на територіальному рівні з іншими суб'єктами у сфері забезпечення публічної безпеки: налагодження ефективного інформаційного забезпечення взаємодії; відпрацювання ефективних схем співробітництва у сфері попередження правопорушень та злочинів; законодавчого закріплення форм, методів взаємодії, повноважень кожного з її учасників; запровадження позитивного зарубіжного досвіду, поширення його у вигляді нормативних актів, методичних рекомендацій та оглядів тощо [3, с. 154]. В цілому проведене дослідження в деякій мірі стосується й безпосереднього нашого наукового пошуку, оскільки під час взаємодії на територіальному рівні відбувається злагоджена діяльність підрозділів поліції з іншими суб'єктами сектору безпеки й оборони, у тому числі з підрозділами Національної гвардії України з урахуванням певних особливостей місцевості, що включає в себе й об'єкти водного фонду.

В останнім часом в наукових дослідженнях вчені розглядають питання взаємодії суб'єктів сектору безпеки й оборони, до яких якраз відноситься Національна поліція, Національна гвардія України тощо. В.В. Безега в межах монографічного дослідження «Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції як

суб'єкта сектору безпеки і оборони» під взаємодію розуміє закріплену нормами адміністративного права, узгоджену за змістом, часом та межами територіального рівня, діяльність відповідних сил сектору безпеки, об'єднаних єдиною метою та спрямованістю на захищеність життєво важливих для суспільства та особи інтересів, прав і свобод людини і громадянина, забезпечення яких є пріоритетним завданням діяльності сил безпеки [4, с. 189]. Щодо видів взаємодії Національної поліції з іншими суб'єктами сектору безпеки і оборони, то вчений виокремлює: 1) внутрішньосистемна, що відбувається серед органів, діяльність яких спрямовується й координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України; 2) зовнішньосистемна, тобто спеціальна взаємодія, яка відбувається в межах складових сектору безпеки і оборони України; 3) особлива взаємодія – налагодження належної взаємодії Національної поліції з сектором безпеки і оборони в особливий період [4, с. 191]. Враховуючи дану класифікацію, то саме в межах зовнішньосистемної взаємодії відбувається виконання покладених на поліцію та Національну гвардію України законодавчо визначених повноважень в частині забезпечення публічної безпеки та порядку.

О.В. Батраченко під взаємодією Національної поліції з іншими суб'єктами у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку визначає певний вид правовідносин, в які вступають органи поліції різного рівня з правоохоронними органами, іншими органами державної влади та місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами, їх об'єднаннями з метою підвищення ефективності діяльності Національної поліції щодо забезпечення публічної безпеки та порядку, шляхом організації і планування спільних заходів в цій сфері, об'єднання інформаційних, технічних, людських та інших ресурсів для спільного їх використання [5, с. 124]. В той же час, формами взаємодії Національної поліції з громадянами та громадськими об'єднаннями в сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, науковець називає: 1) проведення консультацій з громадськістю з питань нормативно-правового регулювання забезпечення публічної безпеки і порядку; 2) подання представниками громадськості (громадською радою) пропозицій з питань, що стосуються підвищення ефективності заходів забезпечення публічної безпеки і порядку, удосконалення законодавства в цій сфері; 3) проведення експертизи нормативно-правових актів, що приймаються Національною поліцією з питань забезпечення публічної безпеки і порядку; 4) участь громадських формувань в охороні публічного порядку; 5) здійснення громадського контролю за діяльністю Національної поліції в сфері забезпечення публічної безпеки і порядку [5, с. 124–125].

Д.І. Сергенюк доводить, що взаємодія Національної поліції та органів публічного управління становить собою узгоджений процес стратегічного планування, проектно-погоджувальної та управлінської діяльності, спрямованої на прийняття міжвідомчих нормативно-правових актів, переважно локального типу, змістом яких визначаються форми та методи спільної діяльності підрозділів та служб Національної поліції та відповідних структурних одиниць органів виконавчої влади та місцевого самоврядування у сфері підтримання законності і правопорядку, забезпечення публічної безпеки в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці через комплекс правозастосовних заходів, спрямованих на реалізацію таких актів [6, с. 141].

А.В. Долинний зазначає, що сучасний стан взаємодії Національної поліції України з іншими суб'єктами забезпечення публічної безпеки і порядку під час проведення масових заходів є незадовільним, і з метою виправлення такої ситуації є потреба у здійсненні наступних заходів: 1) узгодження нормативно-правової бази, усунення колі-

зійності норм і вдосконалення чинного законодавства у сфері забезпечення органами поліції публічної безпеки і порядку під час проведення масових заходів; 2) включення до посадових інструкцій поліцейських вимог, обов'язків, прав, процедур щодо їх взаємодії з іншими суб'єктами забезпечення публічної безпеки і порядку під час проведення масових заходів; 3) розробка адекватних реаліям сучасності критеріїв оцінки ефективності взаємодії; 4) налагодження взаємодії з громадськістю в контексті демократизації та гуманізації діяльності поліції, здійснення виховної і профілактичної роботи в напрямку підвищення відповідальності громадських об'єднань і громадян за стан безпеки і порядку під час проведення ними масових заходів; 5) розвиток ефективної системи комунікацій для своєчасного і оперативного здійснення взаємодії органів поліції з іншими суб'єктами забезпечення публічної безпеки і порядку під час проведення масових заходів задля попередження й швидкого усунення масових заворушень і т.п.; 6) запровадження системи постійного моніторингу і взаємного інформування та обміну інформацією між суб'єктами взаємодії у сфері публічної безпеки та захисту; 7) підвищення професіоналізму особового складу органів поліції з орієнтацією на специфіку діяльності під час проведення масових заходів; 8) активізація тренінгової роботи з підвищення ефективності діяльності усіх задіяних суб'єктів забезпечення публічної безпеки і порядку при підготовці до проведення масових заходів, особливо масштабних і міжнародних; 9) обов'язкове обговорення та оприлюднення результатів взаємодії суб'єктів забезпечення публічної безпеки і порядку під час масових заходів та їх оцінки не лише на відомчому рівні, а й з представниками громадськості, тощо; 10) стимулювання різних суб'єктів до взаємодії з органами поліції в процесі забезпечення публічної безпеки і порядку під час масових заходів (офіційні подяки, премії, тощо); 11) підвищення ідеологічної активності та самосвідомості у працівників органів поліції та інших суб'єктів взаємодії щодо доцільності, нагальності, актуальності взаємодії один з одним під час проведення масових заходів, тощо [7].

Т.О. Байрачна звертає увагу, що належно врегульована взаємодія Нацгвардії з іншими правоохоронними органами спрямована на забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій [8, с. 68].

Д.А. Морквін досліджуючи адміністративно-правове забезпечення правоохоронної діяльності Національної гвардії України доводить, що взаємодія Національної гвардії України з іншими суб'єктами правоохоронної діяльності становить спільну, взаємоузгоджену діяльність суб'єктів, яка спрямована на досягнення єдиної загальної мети – забезпечення збалансованого та ефективного здійснення правоохоронних функцій держави, а також захисту прав, свобод та інтересів громадян [9, с. 174]. Слушним є виокремлення Д.А. Морквіним напрямів вдосконалення взаємодії Національної гвардії України з іншими суб'єктами правоохоронної діяльності: 1) нормативно-правовий, який передбачає розробку та прийняття «Порядку взаємодії Національної гвардії України з пра-

воохоронними органами України», в якому необхідно: по-перше, окреслити коло суб'єктів, з якими може взаємодіяти Національна гвардія України як суб'єкт реалізації правоохоронної функції держави; по-друге, закріпити правовий статус координаційного центру забезпечення взаємодії Національної гвардії України з іншими правоохоронними органами; по-третє, опрацювати механізми залучення Національної гвардії України до забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку, зокрема: підстави та умови виникнення взаємодії, порядок її реалізації тощо; по-четверте, закріпити адміністративно-правовий статус Національної гвардії України та інших правоохоронних органів у процесі реалізації спільних заходів; по-п'яте, виокремити механізми фінансового, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення спільних заходів; 2) організаційно-управлінський, у межах якого необхідно: а) удосконалити систему розробки та прийняття управлінських рішень; б) покращити кадрове забезпечення Національної гвардії, зокрема щодо орієнтування підготовки кадрів до виконання правоохоронних функцій; в) удосконалити систему інформаційного та науково-методичного забезпечення взаємодії; г) покращити фінансове й матеріально-технічне забезпечення діяльності Національної гвардії та правоохоронних органів України взагалі [9, с. 184–184].

В деякій мірі вказані заходи спрямовані на вдосконалення взаємодії Національної гвардії України з іншими правоохоронними органами мають певну урегульованість на рівні внутрішньовідомчих наказів.

Зокрема, в межах нашого наукового пошуку доцільно вказати наказ МВС України від 10.08.2016 № 773 «Про затвердження Порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку» [10]. Аналіз наказу МВС України від 10.08.2016 № 773 надає можливість виокремити основні форми взаємодії підрозділів поліції на воді та підрозділів Національної гвардії України, а саме: спільне патрулювання нарядами вулиць, площ, парків, скверів, вокзалів, аеропортів, морських та річкових портів, інших публічних (громадських) місць; забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку під час проведення масових та спортивних заходів, а також під час заходів у публічних (громадських) місцях за участю осіб, щодо яких здійснюється державна охорона; проведення спільних заходів з метою стабілізації оперативної обстановки в разі її загострення в межах території однієї чи декількох адміністративно-територіальних одиниць [10].

Висновки. Враховуючи викладе, можемо зазначити, що взаємодія підрозділів поліції на воді та Національної гвардії України становить собою врегульовану нормами адміністративного права, самостійний напрям діяльності із врахуванням відповідних критеріїв (час, місце, тривалість) у межах чітко визначених повноважень, та спрямована на виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від кримінальних та інших протиправних посягань, сфері забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України. URL: <https://mvs.gov.ua/uk/ministry/normativna-baza-mvs/proekti-normativnix-aktiv/strategiya-gromadskoyi-bezpeki-ta-civilnogo-zaxistu-ukrayini-zatverdzeno-vid-29062021>
2. Копи на воді: «без допомоги поліції вони б 100% загинули». URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-43679805>.
3. Крищенко А. Є. Адміністративно-правовий статус керівника територіального органу Національної поліції в сфері забезпечення публічної безпеки і порядку: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2019. 255 с.
4. Безега В.В. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2020. 311 с.
5. Батраченко О.В. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки і порядку : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Суми, 2017. 218 с.

6. Сергенюк Д. І. Роль Національної поліції України у формуванні безпечного середовища для життєдіяльності населення : дис. на здобуття ступеня доктора філософії : 081 Право. Львів, 2020. 255 с.
7. Долинний А.В. Адміністративно-правове забезпечення Національною поліцією України публічної безпеки і порядку під час проведення масових заходів : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2017. 198 с.
8. Байрачна Т.О. Адміністративно-правові засади контролю за діяльністю національної гвардії України: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2018. 252 с.
9. Морквін Д. А. Адміністративно-правове забезпечення правоохоронної діяльності Національної гвардії України : дис. ... доктора філософії зі спеціальності 081 «Право». Харків, 2023. 215 с.
10. Про затвердження Порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку : наказ МВС України від 10.08.2016 № 773. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1223-16>.